माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE Supplementary/Upgrade 2019)

(पुरक/ग्रेडबृद्धि)

उत्तरकुञ्जिका - (Marking scheme)

पूर्णाङ्क:- ७५

विषय: शिक्षा

उत्तरपुस्तिका परीक्षणकुञ्जिका उत्तरपुस्तिका परीक्षणको निम्ति परीक्षकलाई सामान्य मार्गनिर्देशन हो । परीक्षकले उत्तरको शुद्धता, स्तरीयता मौलिकता आदि हेरी आवश्यकताअनुसार विवेक प्रयोग गरी स्तरअनुसार सहि, स्पष्ट, उपयुक्त, मापनीय र स्तरीय मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ । सम्भव भएसम्म कुञ्जिकाले निर्देश गरेको परिधि र सीमाभित्र रही मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ ।

	समूह क	
१	सर्वाङगीण राष्ट्रिय शिक्षा समितिको प्रतिवेदन २०१८ भनि लेखेमा	1
२	उत्तर वाल्यअवस्था लेखेमा	1
३	कुनै पनि ज्ञान सिप सिक्नका लागि मानिसको भित्री मन देखि नै उत्सुकता भई आएको जागरणलाई उत्प्रेरणा भनिन्छ भन्ने आशयको उत्तर लेखेमा	1
४	सर्वप्रथम २०२३/२०२४ सालबाट भनि लेखेमा	1
५	थाइल्याण्डको जोम्टेन लेखेमा	1
६	शिक्षक विद्यार्थीविच औपचारिक भेटघाट नभई सिकारु सक्रिय भई ज्ञान हासिल गर्ने शिक्षालाई अनौपचारिक शिक्षा भनिन्छ भनेर लेखेमा विशेषताहरु: - निर्धारित समय, सिकाई पक्षबाट लचिलो हुने - विद्यार्थी सक्रिय भै सिक्ने - नियमित रुपमा औपचारिक रुपमा शिक्षा लिन नसक्नेलाई शिक्षाको अवसरबाट वञ्चित नहुने - सुचना प्रविधीको प्रयोग भई सिकाईमा सहजता हुने जस्ता कुनै मिल्दो चार विशेषता लेखेमा प्रत्येकको १ अंकले ४ अंक दिने - तयार पार्दा ध्यान दिन पर्ने कुराहरु ४ ओटा लेखेमा ४ अंक दिने	1 4
७	- शिक्षाको राष्ट्रिय निति तथा लक्ष्य स्पष्ट हुन सकेको थिएन - शिक्षण गुणस्तर हुन नसक्नु - परम्परागत शिक्षा पद्धति लागु भईरहेको - कोरा कितावी र सैद्धान्तीक ज्ञानमा बढी जोड दिएको - शिक्षा प्रशासन कमजोर हुनु - पाठ्यक्रममा एकरुपता नहुनु जस्ता मिल्ने कुनै ५ कमजोरी लेखेमा प्रत्येकको १ अंककले ५ अंक दिने	5
८	- परिवारको सामाजिक र आर्थिक अवस्था - पारिवारिक शैक्षिक अवस्था - मायाममता र स्नेह - साथी समुहका चालचलन	

	- सिकाई तथा सामाजिकरणका तरिका - उपयुक्त पोषण प्रत्येकको ०.५ अंकले ३ अंक र छोटोकरीमा कुनै एक वर्णन गरेमा २ अंक	0.5×6=3 2
९	विद्यार्थीहरुमा निश्चित ज्ञान सिप र धारणाको विकास गराउन विद्यालयले सञ्चालन गर्ने शैक्षिक क्रियाकलापको योजना पाठ्यक्रम हो । यसले राष्ट्रिय उद्देश्य, कक्षागत र विषयगत उद्देश्य हासिल गर्न सहयोग गर्दछ । यी कार्य पुरा गराउनको लागि विषयगत रुपमा पाठ्यपुस्तक निर्माण गरि व्यावहारिक रुपमा पाठ्यक्रममा उद्देश्यहरु हासिल गर्ने प्रयत्न गरिन्छ त्यसको लागि पाठ्यपुस्तक असल हुन्पर्दछ । असल पाठ्यपुस्तकले पाठ्यवस्तुको क्षेत्र, क्रम र स्तरका आधारमा विद्यार्थी हो क्षमता, रुचि र उपलब्धीस्तरलाई समेट्न सकेको हुन्छ भन्ने आशयको उत्तर लेखेमा ५ अंक	5
१०	पाठसंग सम्बन्धित विषयहरुलाई Youtube मा खोजगरि विद्यार्थी लाई देखाउने Google खोजमा गई परिभाषाहरु पढ्न लगाउने कम्प्युटरको सहायताले प्रोजेक्टर प्रयोग गरि मुख्य बुदा टिपोट गरि देखाउने उपयोगि सुचनाहरु कम्प्युटरमा भण्डारण गरेर Website मा राखि शिक्षण गर्ने डकुमेन्ट्रीहरु, भाषणहरु साथै सम्बन्धित क्षेत्र खोज गरी प्रदर्शन गराई अध्यापन गर्ने भन्ने आशयको उत्तर लेखेमा ५ अंक	5
११.	शिक्षकसंग प्राज्ञिक गुणहरु जस्तै षियवस्तुको राम्रो ज्ञान शिक्षण कौशल, बालमनोविज्ञान शिक्षा पद्धतिको ज्ञान, शिक्षण विधि र शिक्षण सामग्रीको ज्ञान जिज्ञासु र अध्ययनशिल सिकाइ गर्न सक्ने कौसल बुझि सिकाइलाई समयसापेक्ष व्यावहारिक र मनोबैज्ञानिक तरिकाले गर्न सक्दछन भनी कुनै ५ शैक्षिक गुण उल्लेख गरि स्पष्ट पारेमा ५ अंक अथवा विद्यालयमा समुदायका वालवालिका अध्ययन गर्दछन भने विद्यालयले समुदायको आकाक्षा आवश्यकता अनुसार शिक्षा प्रदान गर्दछन । समुदायले विद्यालय स्थापना गरि सामाजिक संस्कार परम्परा सास्कृतिक सम्पदा संरक्षण गरि सामाजिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउदछ । विद्यालयलाई आवश्यक पर्ने भौतिक संरचना विकासमा समुदायले सम्बन्ध राम्रो भएमा मात्र गर्ने हुन्छ भन्ने खालको आशयको उत्तर लेखेमा ५ अंक दिने	5
१२	- व्यक्तिगत तत्वहरु - मानसिक तत्वहरु - संवेगात्मक तत्वहरु - शिक्षकको व्यक्तित्व - विद्यालय वातावरण - वंशानुगत गुण कुनै ६ ओटा लेखेमा ०.५ ले ३ अंक र कुनै १ को वर्णन गरेमा २ अंक	0.5×6=3 2
१३	- तालिम प्राप्त शिक्षकले सिकाई प्रकृयालाई सहज र सरल बनाउन सक्दछ - विद्यार्थिको मनोभावना अनुसार सिकाइ प्रकृया गर्न सक्ने हुन्छ - शैक्षिक सामग्रीको निर्माण र प्रयोगमा निपूर्णता हुने - शिक्षालाई व्यावहारिक पक्षसंग जोडेर शिक्षण गर्न सक्ने - उपयुक्त शिक्षण विधि र सामग्रीको प्रयोग गर्न सक्ने - समाज र राष्ट्रको वारेमा सोचि असल नागरिक उत्पादन गर्न अनवरत प्रयास गर्दछन् भन्ने आशयको कुनै ५ तर्क लेखेमा प्रत्यकको १ अंकले ५ अंक	1×5=5

१४	– विभिन्न सिकाइ क्षमता भएका विद्यार्थी हुने भएकाले -सामाजिक आर्थिक परिवेश फरकफरक हुने भएकोले -भाषा संस्कृति रहन सहन फरक हुने भएकोले -कक्षाकोठामा प्रकाश, हावा आदान प्रदान सबैतिर एकनास नहुने भएकोले -विद्यार्थी संख्या अनुरुप वनावट उपयुक्त वसाइ गर्नुपर्ने हुनाले कक्षाकोठामा यि माथिका कारणलाई समावेश गरि सिकाईलाई सहज हुनेगरि कक्षाकोठा व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ भन्ने आशयको कुनै ५ कारण लेखेमा प्रत्येकको १ अंकले ५ अंक	1×5=5
१५	- गाउँपालिकाको शिक्षा योजना निर्माण गर्ने - विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने - विद्यालयको सम्पतिको संरक्षण गर्ने - विद्यालयमा स्वच्छ शैक्षिक वातावरण कायम राख्ने - विद्यालयको लागि आवश्यक साधनश्रोत जुटाउन सहयोग गर्ने अथवा - शैक्षिक कार्यक्रमहरुलाई विद्यालय र समुदायस्तरमा प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्ने - शैक्षिक उद्देश्य प्राप्तिका लागि कक्षा कोठामा गरिने शिक्षण सिकाई क्रियाकलापको निरीक्षण गरी पृष्ठपोषण गर्ने - विद्यालयको शैक्षिक प्रशासनिक आर्थिक तथा मानविय साधनहरुको अध्ययन गरी आवश्यकता अनुसार सुधार र विकास गर्न सुझाव निर्देशन तथा सहजीकरण गर्ने - स्रोतकेन्द्र अन्तर्गत शिक्षक तथा वि.व्य.स.का सदस्यहरुको कार्यदक्षता बढाउने तालिम, कार्यशाला, गोष्ठी आदि संचालन गर्ने - श्रोतकेन्द्र तथा समुह विद्यालयहरुको अभिलेख अद्यावधिक राख्ने जस्ता आशय भएको कुनै कार्य लेखेमा प्रत्येकको १ अंकका दरले ५ अंक	1×5=5
१६	शिक्षण सिकाई क्रियाकलापलाई व्यवस्थित र उपलब्धिमूलक रुपमा सञ्चालन गर्न र सिकाई प्रकृयालाई सरल र सहज मनोरञ्जनात्मक तवरबाट सिकारुलाई ज्ञान हासिल हुने गरि शिक्षण गर्न भन्ने आशयको उत्तर लेखेमा २ अंक कक्षा ५ को गणित विषयको भिन्न पाठको दैनिक पाठयोजनाको नमुना बनाई प्रस्तुत गरेमा शिर्षक र अन्य सम्बन्धित उपशिर्षकहरु लेखेमा १ अंक विशिष्ट उद्देश्य लेखेमा २ अंक शैक्षिक सामग्री लेखेमा १ अंक शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप वर्णन गरेमा २ अंक मुल्याङकनको लागि प्रश्न बनाएमा १ अंक गृहकार्यका लागि गृहकार्य दिएमा १ अंक	2 1+2+1 +2+1 +1=10
१७	निम्नानुसार विषयगत र वस्तुगत प्रश्नका प्रकार लेखेमा ५अंक लामोउत्तर आउने प्रश्न छोटो उत्तर आउने प्रश्न वस्तुगत प्रश्न वहुवैकल्पिक प्रश्न ठिक वेठिक प्रश्न खाली ठाउ भर्ने प्रश्न प्रत्येकको १/१ वटा उदारहण दिएमा ५ अंक	5 1×5=5